

Zvončkarji se uče stenografije

Nadaljujmo pri znaku *o*. Da prejšnje ponovimo, pišimo najprej nekaj besed: *orjem, oda, rod, ob, rob, oko, rako, Leon, major, som, desno*.

Ako je na koncu besede *jo*, pišemo tanki *j* in obratni *o*. *O* se obrne in je enak *k-ju* samo da je bolj tanek. Na pr.: *jo: jek, delajo, dajo, dajejo, pojo, pojejo, sejejo*.

Če pa pišemo povratni zaimek *se*, pa moramo *o* izpisati, ker zdaj *jo* ni več na koncu besede. Na pr.: *dajo se, dajejo se, delajo se*.

Samoglasnik *i* je navpična črta, ki sega od osnovnice navzgor do iste višine kakor *k* ali *r*. Pišemo ga navadno navzgor, tedaj je *i* tanka črta. Lako ga pa pišemo tudi navzdol, tedaj je *i* senčnata črta.

Črka *m* se začne v sredi med osnovnico in nadčrto. Če je samoglasnik *i* v začetku besede pred *m*, začnemo *m* pisati na osnovnici in beremo *im*. Ravno tako pišemo *ip* in *ig*. Glej primere pri št. 1.

Črka *d* dobi, če hočemo pisati *id*, v začetku besede navpično predpotezo, ki jo začnemo pisati na osnovnici, ali pa pišemo *i* z navpično črto navzdol proti osnovnici.

Ib pišemo tako, da damo črki *b* zgoraj kolikor mogoče navpično predpotezo. Primere glej pri št. 2.

Kadar sledi začetnemu *i-ju* mali znak, začnemo *i* z navpično črto na osnovnici in mali znak dvignemo do nadčrte, tako da se gornji rob znaka dotika nadčrte. Primere glej pri št. 3.

Na koncu besede označimo *i* z navpično zapotezo navzgor. Primere glej pri št. 4.

V sredini besede označimo *i* tako, da naslednji znak dvignemo, in sicer mali znak pride tik pod nadčrto, srednji znak pa polovico čez nadčrto, polovico pa pod nadčrto.

Če se nahajata v besedi dva *i*, potem se še enkrat dvigne naslednji znak. Na pr.: *kisik*. *K* začnemo pisati na osnovnici, *s* dvignem do nadčrte in ker sledi še en *i*, dvignem *k* še čez nadčrto, vendar v manjšem razmerju, kakor smo prvič dvignili prvi znak. Primere glej pri št. 5.

Pri *d* in začetnem *v* lahko *i* označimo tudi tako, da samoglasnik *i* stapljamo v *d* ali v začetni *v*. S tem dobita znaka drugo obliko. *D* začnemo s pentljo kakor navadno. Namesto da bi ga pa zaokrožili, pišemo ravno senčnato črto odebeljeno navpično na osnovnico, torej brez loka. Ravno tako pišemo tudi začetni *v* s samoglasnikom *i*. Takí označbi pravimo stapljanje, ker smo iz dveh znakov napravili en znak. To pa že deloma poznamo, le da smo do zdaj stapljali soglasnike: *mn, rj, nj*.

Uporabljamo pa lahko, kateri način hočemo, to je, da stavimo znak v višino s samoglasnikom *i*, ali pa da stapljamo. V primerih navajamo vse možne pisave. Primere glej pri št. 6.

Da pri pisavi pridobimo na času, stavimo male znake v začetku besede v višino, če sledi *i* pred srednjim znakom. Na pr.: *kima* bi morali po prvem pravilu pisati tako-le: *k* na osnovnici, *m* pa v višini, ker je pa to bolj zamudno, pišemo *k* tik pod nadčrto, *m* pa na osnovnici. Pravilno je torej samo, da v začetku besede male znake pred srednjimi stavimo v višino. Primere glej pri št. 7.

Tudi srednji znak pred srednjim znakom stavim lahko v začetku besede v višino. Prikladna pisava je zlasti tedaj, če je beseda daljša. Na pr.: *pipa*. Po prvem pravilu pišem prvi *p* na osnovnici, *pa* pa v višini. Pišem pa lahko tudi *p* v višini in *pa* na osnovnici. Upoštevati moramo, da pridobimo mnogo na času, če se kolikor moči držimo osnovnice. Primere glej pri št. 8.

Primeri št. 1. *i*, ime, ima, imam, ipak, ipsilon, ig.

Primeri št. 2. Ida, ideja, Ibar, Ibsen, Ibadan.

Primeri št. 3. Ivan, Ika, Iran, Irena, Ina, iskan, Ila, Inka.

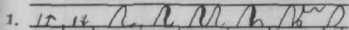
Primeri št. 4. beri, deni, rani, levi, rabi, reki, mami, deni.

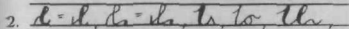
Primeri št. 5. kisel, kisik, lira, lirika, silen, sin, Kamnik.

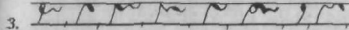
Primeri št. 6. di, vi, dim, vīm, divan, vid, vir.

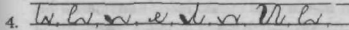
Primeri št. 7. kima, Lido, lim, rijem, njim, sipa, Sibila.

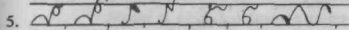
Primeri št. 8. vid, dijak, pipa, Mirje, Pipin.

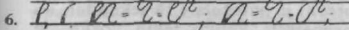
1.

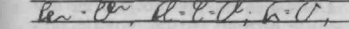
2.

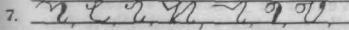
3.

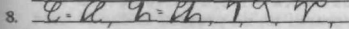
4.

5.

6.

7.

8.

Samoznaki:

in je *i* (navzdolna navpična črta) na osnovnici,

si (pomožni glagol) je *i* (navzdolna navpična črta) na nadčrti,

nisi je *n+i* združena na nadčrti,

bili je *li* na nadčrti,

so bili je *o+li* na nadčrti,

niso bili je *n+o+li* na nadčrti,

smo bili je *mo+li* na nadčrti,

nismo bili je *ni+mo+li* na nadčrti,

njihov je *njiv* na osnovnici,

njihova je *njiva* na osnovnici,

jim, *jima* je *im*, *ima* na osnovnici,

ji je tanki *j+i* na osnovnici (pisati smemo samo s tankim *j*),

nikol je *nil* na osnovnici,

ni treba je *ni+ba* na nadčrti. *Ni* se pripiše zgoraj pred *b*, če bi pisali *n* ravno na nadčrti, bi brali: *netreba*.

Predlog *pri* pišem povečan *i*, ki sega od nadčrte do osnovnice in je navpična senčna črta. *Pri* se z naslednjo besedo vedno združijo, nikdar pa se ne sme združiti s *predstoj*ječo besedo, ker potem ni več *pri* ampak senčnati *j*.

pridem je *pri* združen z *dem*,

ne pridem je *ne* (zase) *pridem* (združeno na osnovnici),

na primer je *na* (zase) *pri* (na osnovnici),

si bil je *i+el* na nadčrti združeno,

nisi bil je *n+i+el* na nadčrti združeno,

nisi bila je *n+i+la* na nadčrti združeno.

Kakor pišem *se* z obratnim *s* pri znakih, ki so na desno zaokroženi, tako pišem tudi *si* z obratnim *s* in z navzdolno zapotezo. Kakor moram *se* vedno združiti s prednjimi oblikami, tako tudi *si* vedno združim s predstojajočo besedo.

da si je *d+obratni si* na osnovnici,

bi si je *b+obratni si* na osnovnici,

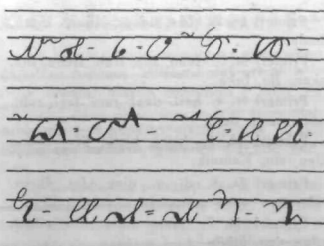
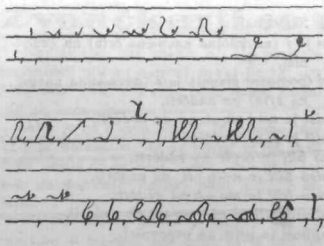
denem si je *denem+obratni si* na osnovnici.

nesem si je *nesem+obratni si* na osnovnici.

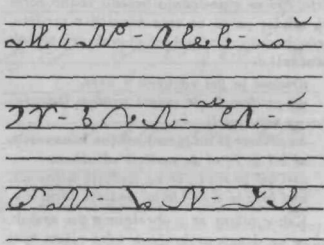
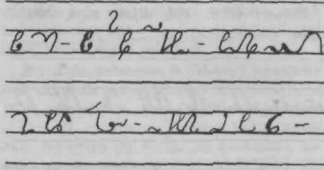
Pri znakih, ki niso na desno zaokroženi, pa *si* pišem tako, da *s* izpišem in navpično zapotezo pišem navzgor, n. pr. *nese si*.

dasi ravno je *da+si+ra* združeno na osnovnici.

Iz pri je povečan *pri*, sega čez nadčrto in se ravno tako združijo z naslednjo besedo.

Beri in prepisi sledečo vajo:
Ne pride mi na misel. Ima dovolj dela. Ose so ga pikale. Sila kola lomi. Nisi bil doma. Bil je velik nemir. Rja se opili. Njiva rodi obilen sad. Vila ni visoka. Ni vinarja. Nisi videl dima? Ded kadi pipo. Kipar dela kip. Dala sem, dasi ni bil priden. Denem si na roko. Poje, dasi ravno je bolan. Ne pridem nikoli do vas.

Piši v stenografijo in pošlji stenogram v pregled:
Nikoli nisi bil bolan. Njihov ded kadi pipo. Pomni, kar si rekel. Ves je izpriden. Pojo milo pesem. Dimnik je visok. Lipan je riba. Ves dan delajo na njivi. Joj, kam bi kamen dal. Visoko meri. Rada bivam pri vas. Nisem bila pri vas doma. Prinesi nam lipo. Mira se kisa. Kesam se. Nisem vas videla, dasi ravno sem bila pri vas. Ne morem si pomagati. Jok jo je posilil.

Hitrost ladij

Hitrost ladij merijo povsod v morskih miljah. Morska milja meri 1852 m in je običajno mornarsko merilo. Za to razdaljo rabijo ponekod tudi izraz »vozle«. Uporaba besede »vozle« izvirna še iz časov, ko so uporabljali za plovbo po morju jadralnice. Takrat so merili hitrost teh ladij z vrvico, ki je imela na izvestne razdalje (navadno na vsakih 6'84 m) posebne znake. Te znake so mornarji imenovali »vozle«. Čim hitreje je vozila ladja, tem urneje se je ta vrvica navijala na posebni pripravi. S pomočjo pečene

ure, ki je potekala v 14 sekundah, so primerjali, koliko takih vozlov je bilo že navitih. Na ta način so izračunili in dognali hitrost ladije. Dandanes pa uporabljajo za določanje hitrosti ladjine vožnje različna moderna merila (obrti koles ali motorjev v določenem času). Vendar se je beseda »vozle« ohranila še danes v mornariškem izrazoslovju kot izraz za merilo hitrosti vseh vrst ladij. Ako čitamo nekje, da napravi ladja 34 vozlov na uro, pomeni to, da prevozi ta čas 34 krat 1852 m, to je 62 km 968 m.